

**Christine Mundhenk (hg.):**

*Melanchthons Briefwechsel*, Band T 23: Texte 6691-7056 (1553), hg. von Matthias Dall' Asta, Heidi Hein, Regine Klar, Christine Mundhenk, Verlag fromann-hoolzboog, Stuttgart- Bad Canstatt 2022. 596 s. 298€.

Af bindets 408 dokumenter har Melanchthon skrevet mere end 300. Han må igen i dette år bekæmpe angreb på den sande lutherske lære. Den italienske teolog Franciscus Stancarus afviste treenighedslæren, og Melanchthon gendrev ham. Andreas Osianders fra Wittenberg afvigende retfærdiggørelseslære debatteredes stadig. Striden udløste i øvrigt også en betænkning fra de førende danske teologer Peder Palladius og Johs. Machabæus. I den politiske verden skete også skelsættende begivenheder, da kurfyrste Moritz af Sachsen afgik ved døden under krigen ved Sivershausen. Efterfølger i kurfyrsteembedet blev hans bror, hertug August, den danske konge Christian d. 3.'svigersøn. Kongen af England, Edward d. 6. forsøgte at få Melanchthon til at modtage en ansættelse i Cambridge (6826a), men berømmetheden afslog. Det var hans store held, for da Edward kort efter døde, indledte efterfølgeren Maria (den Blodige) en skånselsløs udryddelseskampagne mod landets protestanter. Melanchthon oplevede også i dette år triste dødsfald. Hans nærmeste fortrolige medarbejder Johannes Koch, hushovmester, læge, børnenes huslærer afgik ved døden. Den sørgelig meddelelse, som Melanchthon udsendte, viser hvor dybt, det havde rørt ham (6791). Et par uger senere blev Melanchthons hustru Katharina dødssyg (6804). Endnu i juli led hun af vattersot (6888). Døden indhentede også fyrst Georg af Anhalt, ordineret af Luther, biskoppelig koadjutor, som også Christian d. 3. havde haft forbindelse med. Melanchthon frygtede tyrkernes angreb og regnede med at det tyske riges ophør var nærtforestående.

Midt i de mange dramatiske begivenheder måtte Melanchthon også skrive en betænkning om renteproblemet på opfordring af Christian d. 3. af Danmark, som spurgte om berettigelsen af at kræve renter ved udlån. Det havde Luther i sin tid afvist, men Melanchthon forklarede, at man kunne gå op til 5% som maximalrente. Højere end dette var det strafbar åger (6824). Karakteristisk nok tog Melanchthon sig også tid til at bede kongen om økonomisk støtte til studerende fra Danmark og Slesvig, som led nød. Kongen efterkom ønsket (6717. 6743). Sin betænkning mod Stancarus sendte han også til kongen, som tilsluttede sig gendrivelsen af vranglæreren (7037). Kun få breve er bevaret fra kongens halvbroder, hertug Hans (den Ældre). I et – af undertegnede tilvejebragt – brev fra 20/11 1553, beder han Melanchthon foreslå en lærd fra byen, som kan blive provst i Haderslev, da den daværende provst Anthon Keiser er død. Som begrundelse anfører hertugen, at der ikke findes nogen egnet person “på dette sted”, og på grund af faren for kætteri, vil han ikke ansætte en ukendt (7024). Af stor betydning for Danmark blev det, at Melanchthon sørgede for, at Henrik von Bruchofen (Buscoducensis) blev ansat som hofprædikant hos konge. I et

brev til ham understreger Melanchthon sin og wittenbergernes stærke samhörighed med den danske kirke. I øvrigt beder han hofprædikanten hilse Georg Röer i København (6691). Her sad han med sin enorme samling af Lutherbreve og manuskripter og forberedte Luthers samlede værker.

*Martin Schwarz Lausten*